

**Міністерство освіти і науки України
Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного
Варшавський університет природничих наук
Інститут економіки та фінансів
Департамент туризму, соціальної комунікації та консультування
Варшава, Республіка Польща**

**ФОРСАЙТ РОЗБУДОВИ УКРАЇНИ:
ЕКОНОМКО-ПРАВОВИЙ ТА УПРАВЛІНСЬКИЙ ВИМІРИ
Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції**

30 травня 2024 року

**ЗАПОРІЖЖЯ
2024**

**Міністерство освіти і науки України
Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного
Варшавський університет природничих наук
Інститут економіки та фінансів
Департамент туризму, соціальної комунікації та консультування
Варшава, Республіка Польща**

**ФОРСАЙТ РОЗБУДОВИ УКРАЇНИ:
ЕКОНОМІКО-ПРАВОВИЙ ТА УПРАВЛІНСЬКИЙ ВИМІРИ**

Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції

30 травня 2024 року

Запоріжжя

2024

УДК [005+33+34+35+36+62+63](063)

Т 13

Рекомендовано рішенням Вченої Ради ТДАТУ (протокол №10 від 28 травня 2024 р.)

Форсайт розбудови України: економіко-правовий та управлінський виміри: *матеріали II міжнародної науково-практичної конференції (30 травня 2024 р.)* / Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного. Запоріжжя, 2024. 259с.

В збірці, за результатами науково-практичної конференції, розглянуті теоретичні та практичні питання соціальних, економічних, управлінських, правових, господарських основ розвитку суспільства, досліджено проблеми формування ефективної системи менеджменту, проаналізовано глобалізаційний вплив сучасних викликів на розвиток суспільства, обґрунтовані перспективи подальшого його розвитку.

Представлений матеріал буде цікавим для спеціалістів виробничих організацій, фінансових, банківських, промислових установ, освітніх закладів, науковців, викладачів, аспірантів, студентів.

В авторській редакції. Редакція не несе відповідальності за зміст представлених робіт.

© ТДАТУ, 2024

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ

Голова організаційного комітету:

Кюрчев С. В. – д.т.н., професор, ректор Таврійського державного агротехнологічного університету ім. Дмитра Моторного

Заступники голови організаційного комітету:

Панченко А. І. – д.т.н., професор, проректор з наукової роботи, Таврійський державний агротехнологічний університет ім. Дмитра Моторного;

Колокольчикова І. В. – д.е.н., професор, декан факультету економіки та бізнесу, Таврійський державний агротехнологічний університет ім. Дмитра Моторного;

Плотніченко С. Р. – к.е.н., доцент, зав. кафедри менеджменту та публічного адміністрування, Таврійський державний агротехнологічний університет ім. Дмитра Моторного.

Члени організаційного комітету:

Нехай В. В. – д.е.н., професор, професор кафедри менеджменту та публічного адміністрування, Таврійський державний агротехнологічний університет ім. Дмитра Моторного;

Міхал Роман – доктор економіки, професор кафедри туризму, соціальних комунікацій та консалтингу Варшавського університету природничих наук. Інститут економіки та фінансів. Департамент туризму, соціальної комунікації та консультування, Польща;

Ортіна Г. В. – д.н.держ.упр, професор, професор кафедри менеджменту та публічного адміністрування, Таврійський державний агротехнологічний університет ім. Дмитра Моторного;

Пйотр Габрйончик – Ph.D., доцент Варшавського університету природничих наук. Інститут економіки та фінансів. Департамент туризму, соціальної комунікації та консультування, Республіка Польща;

Горбова Н. А. – к.п.н., доцент, доцент кафедри менеджменту та публічного адміністрування, Таврійський державний агротехнологічний університет ім. Дмитра Моторного;

Розуменко С. М. – к.е.н., доцент, доцент кафедри менеджменту та публічного адміністрування, Таврійський державний агротехнологічний університет ім. Дмитра Моторного;

Агєєва І. В. – к.е.н., доцент, доцент кафедри менеджменту та публічного адміністрування, Таврійський державний агротехнологічний університет ім. Дмитра Моторного;

Кравець О. В. – к.е.н., доцент, доцент кафедри менеджменту та публічного адміністрування, Таврійський державний агротехнологічний університет ім. Дмитра Моторного;

Вороніна Ю. Є. – к.н. держ. упр., доцент, доцент кафедри менеджменту та публічного адміністрування, Таврійський державний агротехнологічний університет ім. Дмитра Моторного;

Єфіменко Л. М. – к.н. держ. упр., доцент, доцент кафедри менеджменту та публічного адміністрування, Таврійський державний агротехнологічний університет ім. Дмитра Моторного;

Сидоров Я. О. – к.ю.н., доцент, доцент кафедри менеджменту та публічного адміністрування, Таврійський державний агротехнологічний університет ім. Дмитра Моторного.

Редакційна колегія:

Нехай В. В. – д.е.н., доцент, професор кафедри менеджменту, Таврійський державний агротехнологічний університет ім. Дмитра Моторного (загальна редакція);

Плотніченко С. Р. – к.е.н., доцент, зав. кафедри менеджменту та публічного адміністрування, Таврійський державний агротехнологічний університет ім. Дмитра Моторного;

Розуменко С. М. – к.е.н., доцент, доцент кафедри менеджменту та публічного адміністрування, Таврійський державний агротехнологічний університет ім. Дмитра Моторного.

ЗМІСТ

Секція № 1. Менеджмент

Ірина Агеєва	МЕНЕДЖМЕНТ ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ В СФЕРІ ТУРИЗМУ	12
Валентин Власенко, Юлія Калатур	ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ЕФЕКТИВНОГО РЕСУРСНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОГО ВІДНОВЛЕННЯ	15
Ірина Гречана, Денис Гусак, Роман Гриценко	УПРАВЛІННЯ ІМПОРТНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ	20
Віктор Григоренко	СУЧАСНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ В УКРАЇНІ	23
Вероніка Давиденко	ОПЕРАЦІЙНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ: ІНЖИНІРИНГ ПІДПРИЄМСТВА	26
Олександр Доновський	КАР'ЄРНЕ ЗРОСТАННЯ ЯК ЧИННИК МОТИВАЦІЇ ПЕРСОНАЛУ	30
Катерина Іщенко	УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА ОСНОВНІ АСПЕКТИ СУТНОСТІ ПОНЯТТЯ	33
Шаміль Крутков	УПРАВЛІННЯ ЧАСОМ В МЕНЕДЖМЕНТІ	36
Марко Кудрін, Михайло Ломпей, Дмитро Архіпов	ІНСТРУМЕНТИ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ НА СУЧАСНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ	39
Єлизавета Могуренко	ІТ-МЕНЕДЖМЕНТ В УКРАЇНІ У 2024 РОЦІ	42
Вікторія Нехай	МЕНЕДЖМЕНТ МИСЛИВСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ	46
Кирило Петров	ІНТЕРНЕТ-МАРКЕТИНГ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗМІЦНЕННЯ ІМІДЖУ ПІДПРИЄМСТВА	49
Оксана Полінкевич	СИСТЕМА ЛОГІСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ	52
Ростислав Созанський	ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ МАРКЕТИНГОВОЇ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВА	55

Владислав Хамідуллін, Дмитро Шульдінгер, Олена Мокієнко	ПОЄДНАННЯ ФУНКЦІЙ МАРКЕТИНГУ ТА КОНТРОЛІНГУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ	58
--	---	-----------

Секція № 2. Публічне управління та адміністрування

Євген Богословський	СОЦІАЛЬНО — ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК ТЕРИТОРІЙ	63
Тетяна Булгакова	ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ СФЕРИ АДМІНПОСЛУГ В УМОВАХ ВІЙНИ	65
Олексій Булгаков	РОЗВИТОК ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ	68
Юлія Вороніна	РОЛЬ ДЕРЖАВИ У ФОРМУВАННІ ПРАВОВОЇ КУЛЬТУРИ ТА СВІДОМОСТІ ГРОМАДЯН	74
Людмила Єфіменко	ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ	77
Павло Кульчицький	МЕХАНІЗМИ ПРОЦЕСІВ РОЗРОБКИ І РЕАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ РОЗВИТКУ РЕГІОНУ	80
Олег Кучер	SMART-СПЕЦІАЛІЗАЦІЯ ЯК СУЧАСНА КОНЦЕПЦІЯ УПРАВЛІННЯ РЕГІОНАЛЬНИМ РОЗВИТКОМ В УКРАЇНІ	85
Сергій Лаврінєнко	МАРКЕТИНГ ТЕРИТОРІЇ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ	92
Дмитро Лещенко	ВПЛИВ ЗОВНІШНЬОЇ АГРЕСІЇ НА ФОРМУВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ	95
Сергій Мороз	СУЧАСНИЙ МЕХАНІЗМ ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ І ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА НА ОСНОВІ ПАРТНЕРСЬКИХ ВІДНОСИН	98
Ганна Ортіна	МОЛОДЬ ЯК НАЙЦІННІШИЙ ТА УНІКАЛЬНИЙ РЕСУРС РОЗВИТКУ СВІТОВОЇ СПІЛЬНОТИ	101
Владислав Підлісний	МОТИВАЦІЯ ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ ТА КОМПЕТЕНТНОСТІ КЕРІВНИКА В ДЕРЖАВНІЙ СЛУЖБІ	107
Олександр Саєнко	КАДРОВІ ПРОБЛЕМИ В ДЕРЖАВНІЙ СЛУЖБІ УКРАЇНИ	113
Микита Сакун	ПОРТРЕТ СУЧАСНОГО КЕРІВНИКА ОРГАНУ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ	116

Альона Семенюк	ВПЛИВ ІІ НА МОДЕРНІЗАЦІЮ СЕКТОРУ ГРОМАДСЬКИХ ПОСЛУГ: ДОСВІД ПОЛЬЩІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ В УКРАЇНІ	122
Олексій Симоненко	РОЛЬ ДЕРЖАВИ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ: МОЖЛИВОСТІ ТА ВИКЛИКИ	126
Роман Федотов	ЗАПРОВАДЖЕННЯ РІЗНИХ ФОРМ ПРЯМОЇ ДЕМОКРАТІЇ У ТЕРИТОРІАЛЬНІЙ ГРОМАДІ	129
Едгар Щербаков	МЕХАНІЗМИ ВЗАЄМОДІЇ ДЕРЖАВНИХ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ З ОРГАНАМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ (МІСЦЕВОМУ) РІВНІ	132
Юлія Щур	ТЕХНОЛОГІЯ SMART-CITY В ПОВОЄННОМУ ВІДНОВЛЕННІ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД	135

Секція № 3. Економіка

Олександра Кисловська	СУТНІСТЬ РИНКОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА	138
Оксана Лисак	ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ АГРАРНОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ: ПРОБЛЕМИ, АДАПТАЦІЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ	141
Микита Пугач	ЗМІСТ, ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ МОДЕЛІ П'ЯТИ СИЛ КОНКУРЕНЦІЇ ПОРТЕРА	145
Олександр Турський	МЕХАНІЗМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОДОВОЛЬЧОЇ, ЕКОЛОГІЧНОЇ, ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ	149

Секція № 4. Право

Віталій Безменов	ПРАВОВІ УМОВИ РОЗВИТКУ ТЕХНОЛОГІЧНИХ ІННОВАЦІЙ В НОВІТНІХ УМОВАХ	152
Наталя Горбова	НАПРЯМИ ФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ КУЛЬТУРИ	156
Наталя Горбова	КОНСТИТУЦІЙНІ МЕЖІ ТА ОБМЕЖЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ В УМОВАХ ВІЙНИ: КРИТЕРІЇ ВИЗНАЧЕННЯ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ	159

Яна Жданюк	ЗАВДАННЯ ТА ЗМІСТ СТАДІЇ ПІДГОТОВКИ СПРАВИ ДО СУДОВОГО РОЗГЛЯДУ – ПІДГОТОВЧОГО ПРОВАДЖЕННЯ В ЦИВІЛЬНИХ СПРАВАХ	163
Дмитро Каменський	ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ЗНИЩЕННЯ АБО ПОШКОДЖЕННЯ ОХОРОНЮВАНИХ ДЕРЖАВОЮ ТЕРИТОРІЙ ТА ОБ'ЄКТІВ ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ: ТРЕНДИ ЗАКОНОТВОРЧОСТІ	165
Шаміль Шарафаддін Огли Крутков	УДОСКОНАЛЕННЯ ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ	171
Данійл Лапочкін	ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ЦИВІЛЬНИМ ЗАХИСТОМ НА ТЕРИТОРІАЛЬНОМУ РІВНІ	175
Руслана Половинкіна	ПРАВОВІ ОСНОВИ ДЕРЖАВНОЇ ПРОГРАМИ ЄВІДНОВЛЕННЯ	179
Ярослав Сидоров	ЗНАЧНІ ПРАВОЧИНИ ТА ПРАВОЧИНИ ІЗ ЗАІНТЕРЕСОВАНІСТЮ ТОВ: АНАЛІЗ ЗАКОНОДАВЧИХ ОБМЕЖЕНЬ	182

Секція № 5. Туризм та готельно-ресторанна справа

Сергій Бордюжа	МАРКЕТИНГОВІ СТРАТЕГІЇ ДЛЯ ТУРИСТИЧНОГО БІЗНЕСУ	189
-----------------------	---	-----

Секція № 6. Підприємництво та біржова діяльність

Лариса Болтянська	РЕАЛІЇ ФУНКЦІОНУВАННЯ МАЛОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ	193
Аліна Водяницька	НОВІТНІ ТРЕНДИ АКТИВІЗАЦІЇ МІЖНАРОДНОГО БІЗНЕСУ	197
Павло Сніжко, Вадим Козка	ОСОБЛИВОСТІ СТРАТЕГІЙ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ У ПОВОЄННОМУ ВІДНОВЛЕННІ	200
Анастасія Фіріч	ВАЖЛИВІСТЬ ВПРОВАДЖЕННЯ ІМІДЖЕЛОГІЇ ТА МІФОЛОГІЇ В РОЗВИТОК БІЗНЕСУ	203
Христина Чепеленко	ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ БІЗНЕСУ : ПОНЯТТЯ ТА КОМПОНЕНТИ	206

Секція № 7. Облік і оподаткування

Юлія Біла	ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ БІОМАСИ В АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ	211
Анна Костякова	ВПЛИВ ІННОВАЦІЙ НА ОБЛІК, КОНТРОЛЬ ТА АНАЛІЗ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ПРИ ПЕРЕХОДІ НА МСФЗ	213

Секція 8. Фінанси, банківська справа та страхування

Світлана Кучеркова	ФУНКЦІОНУВАННЯ ОТГ В УКРАЇНІ ТА ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМИ ЇХ РОЗВИТКУ	218
Катерина Ниценко	ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ	224
Анастасія Шкіндер	ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ УКРАЇНИ	227

Секція 9. Сільське господарство та агропереробна промисловість

Сергій Єрмаков, Павло Потапський, Сергій Олексійко	ДЕЯКІ АСПЕКТИ РОЗПОДІЛУ ВИТРАТ НА ЕТАПАХ СТВОРЕННЯ ПЛАНТАЦІЙ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ ВЕРБИ	230
Олександр Орманжи	УПРАВЛІННЯ ТВАРИННИЦТВОМ В УКРАЇНІ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ	236
Зоя Пустова, Наталія Пустова, Чеслав Новак	ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ОРГАНІЧНОГО ВИРОБНИЦТВА У СВІТІ І УКРАЇНІ	239

Секція 10. Інженерія та технології

Володимир Дідур, Ольга В'юник	ЗАСТОСУВАННЯ КАСТОРОВОЇ ОЛІЇ В ЕЛЕКТРОТЕХНІЧНІЙ ПРОМИСЛОВОСТІ	243
--	--	------------

Секція 11. Інструменти підтримки соціальної сфери

Альбіна Москаленко	ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ САНАТОРНО-КУРОРТНОГО ЛІКУВАННЯ НА ЗАСАДАХ ПУБЛІЧНИХ ФІНАНСОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ	250
Альбіна Абубекерова	ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН У СФЕРІ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ В УКРАЇНІ	254

Олексій Булгаков, здобувач 11 МБ магістратури
публічного управління та адміністрування
Ганна Ортіна, д.н.держ.упр., професор кафедри
менеджменту та публічного адміністрування,
Таврійський державний агротехнологічний університет
ім. Дмитра Моторного,

РОЗВИТОК ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Інтеграція управлінських впливів і поглиблення системного підходу до управління розвитком регіону дають змогу об'єднати зусилля публічних службовців і партнерів у пошуку шляхів ефективного господарювання і сформувати їх нову господарську функцію – інтегроване економічне управління в місцевому самоврядуванні. Її призначення – надання повної уяви про послідовність і зміст етапів процесів і їх взаємозалежної сукупності, що можуть використовуватись для будь яких стратегій, програм і планів економічного розвитку регіону за умови об'єднання економічних потенціалів усіх видів політик.

Технологія реалізації механізму розробки економічної політики формує організаційну та методичну комплексність, інформаційний обмін між розробниками і майбутніми виконавцями, узгодженість і збалансованість показників результуючих заходів у затверджених програмних документах, що реалізують політику.

Першим практичним кроком розробки політики стає формування команди учасників і організації відносин між ними (влада – розробники – виконавці), уточнення повноважень, обов'язків і відповідальності, встановлення формату роботи та здійснення усіх необхідних комунікативних заходів. Другим кроком є укладання угод про співпрацю і партнерство. Такий документ, запропонований експертами країн Євросоюзу вже має певне застосування і в Україні і став одним з основних регулюючих і координуючих інструментів сумісної діяльності усіх зацікавлених сторін. З врахуванням європейського досвіду можна запропонувати наступну структуру і зміст договору про партнерство.

При визначенні стану існуючих можливостей подальшого економічного

розвитку попередньо пропонується здійснити аналіз пропорційності і збалансованості досягнутих економічних результатів з метою підтримки характеру існуючих перетворень, їх посилення чи зниження.

Показники для співставлення і аналізу збалансованості і ефективності процесів комплексного економічного розвитку регіону:

I. Пропорції співвідношень економічних, соціальних, екологічних і управлінських витрат:

- витрати на економічну сферу - економічній ефективності витрат;
- витрати на соціальну сферу - соціальній результативності;
- економічні результати - соціальних результатів;
- витрати на екологічну сферу зіставні із досягнутими екологічними

результатами.

II. Показники результативності та ефективності економічної діяльності в регіоні:

- темпи росту продуктивності праці - темпів росту середньої зарплати;
- темпи росту витрат на основні фонди - темпів зростання ВРП (обсягів виробництва);
- темпи росту витрат на основні фонди - темпів росту фондovіддачі;
- темпи росту фондоозброєності - темпів росту продуктивності праці;
- темпи зниження ресурсоемності (матеріалів, енергії, газу) - темпи зростання прибутку;
- рівень зростання обсягів продукції і послуг - рівень зростання якості = рівень доступності цін.

III. Показники соціальної ефективності економіки регіону:

- соціальна справедливість - соціальна безпека - соціальна злагода;
- соціальна активність - соціальна ефективність;
- соціальна активність й економічна ефективність - економічне благополуччя;
- темпи росту соціальних потреб - темпи соціального задоволення.

Так реалізація економічної політики комплексного розвитку регіону в сфері домогосподарств спрямовується на вирішення проблем, головними з яких є недостатнє врахування при формуванні державної регіональної політики особливостей національного менталітету українців, структури його соціальної свідомості, соціокультурних поведінкових норм і традицій, системи життєвих цінностей і пріоритетів, зниження диференціації доходів різних груп населення, ліквідацію перешкод для ведення підприємницької діяльності домогосподарствами.

Економічна політика комплексного розвитку регіону в сфері домогосподарств визначає зміну цільової функції домогосподарств: від стратегії виживання до забезпечення високих доходів, зниження рівня їх диференціації і подолання бідності через підвищення економічної активності домогосподарств, розвиток внутрішнього ринку і стимулювання попиту на вітчизняну продукцію.

Першочергові кроки з реалізації політики в цій сфері наступні:

- забезпечення справедливої оцінки заробітної плати пропорційно зростанню продуктивності праці;
- покращення умов для підприємницької діяльності;
- раціональний розподіл трудових ресурсів між різними галузями регіональної економіки за рахунок збільшення чи перерозподілу робочих місць;
- встановлення жорсткішого взаємозв'язку між ефективністю праці та доходами домогосподарств;
- стимулювання пошуку нових вище оплачуваних місць праці.

Проблемами суб'єктів господарювання на регіональному рівні є обмежений доступ до фінансування та можливість залучення на вигідних умовах кредитних ресурсів, демотивація до підприємницької діяльності через високий рівень трансакційних витрат – відкриття/закриття підприємств, купівлі/продажу бізнесу, отримання дозволів, погоджень, ліцензій, державного (комунального) майна, землі, державного замовлення). Продовжує існування все ще високе податкове навантаження, недостатній рівень захисту права власності, висока вартість фінансово-кредитних ресурсів. Стає необхідним і розширення практики формування інтегрованих торговельно-виробничих систем та коопераційних відносин, у яких можуть брати спільну участь суб'єкти малого, середнього та великого підприємництва. Потребує подальшого розвитку і інституціоналізація підприємницької інфраструктури – бізнес-інкубатори, інвестиційно-інноваційні центри, технологічні парки, кластери тощо.

Пріоритетним напрямом економічної політики комплексного розвитку регіону в цій сфері стає посилення активізації діяльності суб'єктів господарювання та зростання масштабів і ефективності функціонування підприємницького сектору, підвищення рівня ділової активності, стимулювання розвитку та поширення місцевих підприємницьких ініціатив, забезпечення позитивних структурних змін, модернізації регіонального господарства та покращення якості життя регіональної громади, формування

заможного середнього класу.

Основними заходами для реалізації політики повинні стати:

- збільшення кількості діючих суб'єктів господарювання;
- покращення ресурсного, матеріального-технічного та фінансового забезпечення суб'єктів підприємництва при дотриманні належного рівня ефективності їх використання;
- розбудова інтеграційних та кооперативних зв'язків і процесів між суб'єктами підприємництва та іншими секторами економіки;
- інституційне забезпечення діяльності суб'єктів підприємництва;
- посилення мотивації населення до підприємницької діяльності.

При вирішенні першочергових кроків розробки економічної політики комплексного розвитку регіону в сфері суб'єктів господарювання слід дотримуватись наступних передумов:

- реальної можливості регіону до посилення стимулів активізації діяльності суб'єктів підприємництва до інвестиційно-інноваційної активності шляхом надання їм права участі в реалізації регіональних інноваційних проектів; започаткування надання регіональних грантів для розробки та запровадження виробництва інноваційної продукції (товарів, послуг), створення об'єктів інтелектуальної власності суб'єктами господарювання або залученими науковцями;

- наявності важелів дієвого впливу на критичне зниження рівня транзакційних витрат суб'єктів бізнесу.

Для цього політика має спрямовуватися на зниження витрат коштів і часу для доступу суб'єктів малого і середнього підприємництва до ринків, господарських ресурсів та ринкової інфраструктури;

- необхідним стає продовження діяльності органів місцевого самоврядування та державної влади роботи по підвищенню рівня прозорості і скорочення часу заходів дозвільної системи, посилення контролю та відповідальності посадових осіб дозвільних органів, спрощення процедур і термінів погодження документів дозвільного характеру для невеликих об'єктів;

- створення умов формування та розбудови дієвої регіональної інституційної інфраструктури фінансово-ресурсного та інвестиційного забезпечення підприємництва. Для цього доцільними є створення і розвиток регіональних та місцевих горизонтально-мережових інвестиційно-інноваційних кластерів та асоціацій за участю суб'єктів підприємництва у базових видах економічної діяльності та пріоритетних сферах економіки;

зростання капіталізації системи регіонального та місцевого фінансово-кредитного та інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності;

- формування на регіональному рівні системи ефективної міжгалузевої та міжсекторної кооперації для зменшення виробничих і фінансово-економічних циклів;

- створення та поширення економічних і управлінських знань між науково-дослідними інституціями та суб'єктами підприємницької діяльності;

- формування нових економічних стимулів для активізації створення локальних інтегрованих муніципальних виробничих систем з горизонтальною кооперацією підприємств та кооперативів у різних видах економічної діяльності, організація та проведення періодичних навчань для керівників підприємств стосовно ведення кооперативної діяльності;

- збільшення частки продуктивних витрат, спрямованих на формування мережі інституцій та програм фінансово-кредитного сприяння підприємницької діяльності, залучення страхової сфери до зниження рівня ризику та забезпечення фінансування підприємств;

- надання інформаційно-консультаційної підтримки населенню щодо започаткування власного бізнесу через існуючу мережу обласних та районних центрів зайнятості, місцевого дорадництва, агенцій регіонального розвитку, навчання і тренінгів для населення, надання фінансової та організаційної підтримки організаціям, які реалізують навчально-просвітницькі заходи у сфері підприємництва.

Необхідним стає проведення органами місцевого самоврядування системної роботи щодо створення економічно потужних громад, утримання транспортної інфраструктури регіонального значення, утримання об'єктів спільної власності територіальних громад регіону, підвищення конкурентоспроможності місцевої економіки, підвищення якості та рівня життя мешканців громади.

У складі стратегій і планів необхідним є збільшення уваги до розвитку підприємництва, створення нових підприємств, що орієнтуються на місцеві джерела сировини і забезпечують насамперед потреби внутрішнього ринку, розширення сфери дії фінансових інструментів стимулювання місцевого економічного розвитку, у тому числі місцевих інвестиційних субвенцій, бюджету розвитку у складі місцевого бюджету, комунальних банків, муніципальних цінних паперів, філіалів банківських установ.

Узагальнюючи вищевикладене доцільно виокремити наступні висновки: економічна політика комплексного розвитку регіону повинна розглядатись як

головний важіль публічного адміністрування на регіональному рівні, як системоутворюючий чинник впливу на створення економічного фундаменту реалізації інноваційної перебудови, економічних відносин між владою, бізнесом і жителями в регіоні.

Наукове обґрунтування її розробки і реалізації створює умови для забезпечення економічної врівноваженості і обґрунтованості суспільних економічних витрат із збалансованим розвитком усіх законних форм господарювання в регіоні.

Економічна політика комплексного розвитку регіону стає мотивуючим і впливовим важелем формування і обґрунтування інноваційно побудованих механізмів економічного управління розвитком регіону, що спрямовуються на узгодження цін, податків, фінансового кредитування, формування і розподілу бюджету з огляду на раціональне використання потенціалу регіону.

Реалізація економічної політики комплексного розвитку регіону створює атмосферу і сприяє підвищенню соціальної корпоративної відповідальності усіх суб'єктів господарювання.

За допомогою узгодженої економічної політики комплексного розвитку регіону досягається згода усіх зацікавлених в розвитку регіону сторін. Вона створює фундамент формування і функціонування регіональних фондів розвитку відповідно до європейських критеріїв функціонування структурних фондів реалізації політик, стає інструментом контролю за витрачанням коштів на реалізацію стратегічних і поточних економічних заходів, які розглядаються як «капітальні витрати» на інвестиції в основний капітал (обладнання, технології, прикладні дослідження), створення нових організаційних форм господарювання і мереж співробітництва, технологічної допомоги економічній сфері, що веде до розумного і стійкого зростання.

Список використаних джерел

1. Куйбіда В. С. Принципи і методи діяльності органів місцевого самоврядування : монографія. Київ: МАУП, 2020. 432 с.
2. Лановик Б. Д., Лазарович М. В. Економічна історія : курс лекцій. Київ: Вікар, 2016. 405 с.4.
3. Ортіна Г. В, Трусова Н. В. Управління безпекою особистості як парадигма сталого розвитку гендерно-орієнтованого бюджетування. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного (економічні науки).*

2023. № 2(48). С. 31-37.5.

4. Ортіна Г. В. Закономірності економічної нестабільності в умовах четвертої інформаційної революції. *Вісник національного університету цивільного захисту України*. 2021. №. 2 (15). С. 32–43.

Юлія Вороніна, к.н.з держ.упр.,
доцент кафедри менеджменту та публічного адміністрування,
Таврійський державний агротехнологічний університет
ім. Дмитра Моторного

РОЛЬ ДЕРЖАВИ У ФОРМУВАННІ ПРАВОВОЇ КУЛЬТУРИ ТА СВІДОМОСТІ ГРОМАДЯН

Актуальність дослідження. Правова свідомість — це особливий вид суспільної свідомості, сукупність різних форм відображення правової дійсності у правових теоріях та концепціях, поглядах, почуттях, уявленнях людей про право, його справедливість, цінність, місце і роль щодо забезпечення свободи особи та інших загальнолюдських цінностей. Правосвідомості притаманні як ті властивості, що є загальними для всіх видів суспільної свідомості, так і ті, що відрізняють її від них. Своєрідність правосвідомості обумовлена, в першу чергу, тим, що вона має свій особливий предмет відображення і впливу — правову дійсність, зокрема, право як систему правових норм, правовідносини, законодавство, правову поведінку та інші правові явища, правову систему в цілому. Призначення, місце та роль правосвідомості в правовій сфері суспільного життя, визначається тим, що вона пов'язана з різними правовими явищами, є однією з причин, факторів їх виникнення, формою існування, елементом (складовою) чи результатом.

Правова культура — це система правових цінностей, що відповідають рівню досягнутого суспільством правового прогресу. Правова культура є ознакою активної участі членів суспільства в правовому житті, здійснення правової діяльності, відображує стан законності та правопорядку, рівень правосвідомості. Правова культура є показником активності суб'єкта права у правовій сфері, добровільності виконання вимог правових норм, реальності прав і свобод громадян.

Правова система, на думку Н. Оніщенко, – це об'єктивне, історично

Наукове видання

**ФОРСАЙТ РОЗБУДОВИ УКРАЇНИ:
ЕКОНОМІКО-ПРАВОВИЙ ТА УПРАВЛІНСЬКИЙ ВИМІРИ**

Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції

30 травня 2024 року

м. Запоріжжя

Головний редактор - **Нехай В. В.**, д. е. н., професор, кафедри менеджменту та публічного адміністрування, Таврійський державний агротехнологічний університет ім. Дмитра Моторного

Редакційна колегія:

Плотніченко С. Р. – к.е.н., доцент, в.о. зав. кафедри менеджменту та публічного адміністрування, Таврійський державний агротехнологічний університет ім. Дмитра Моторного;

Розуменко С. М. – к.е.н., доцент кафедри менеджменту та публічного адміністрування, Таврійський державний агротехнологічний університет ім. Дмитра Моторного

Електронне видання

Формат 60*84/16

Умовні друковані аркуші: 12,8

